

ارائه سرمشق قرآنی در الگوی پیشرفت نیازمند وساطت علم کلام است

آنچه ما برای تدوین الگوی اسلامی پیشرفت نیاز داریم، اصول جهان‌شناختی، انسان‌شناختی و معرفت‌شناختی اسلامی است که در قرآن بیان شده و در علم کلام به روشی عقلی به شکل مدون و مدلل درمی‌آید.

آنچه ما برای تدوین الگوی اسلامی پیشرفت نیاز داریم، اصول جهان‌شناختی، انسان‌شناختی و معرفت‌شناختی اسلامی است که در قرآن بیان شده و در علم کلام به روشی عقلی به شکل مدون و مدلل درمی‌آید.

حجت‌الاسلام و المسلمین احمد شعبانی، پژوهشگر همکار پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، مدرس حوزه و دانشگاه در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، از بررسی مبانی کلام اسلامی و شیعی به منظور تعیین مؤلفه‌های اصلی الگوی پیشرفت خبر داد و گفت: در همین راستا پروژه‌ای پژوهشی با عنوان ««جایگاه مباحث کلامی در الگوی پیشرفت» در گروه کلام پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در حال اجراست.

شعبانی با اشاره به اینکه مبانی ایدئولوژیک همه مکتب‌ها در تلقی آن‌ها از پیشرفت وارد می‌شود، گفت: البته گاه این مکاتب به دلیل واهمه‌ای که از تعبیر ««ایدئولوژی» دارند، ادعا می‌کنند که نباید با رویکرد ایدئولوژیک به مسائل نگاه کرد و خود صاحب هیچ تلقی جانبدارانه‌ای از پیشرفت نیستند، در حالی که این گونه نیست و بحث از پیشرفت، همان بحث از الگو و سرمشق زندگی است؛ که بدون تردید نمی‌تواند الگویی بی‌طرفانه باشد.

ما می‌خواهیم اثبات کنیم که اسلام می‌تواند کامل‌ترین الگو باشد. ما در صورتی که چنین چیزی را اثبات کنیم و در صورتی که به الگوی مناسب و برتری دست یابیم، اثبات کرده‌ایم که قرآن، به عنوان منبع استخراج مبانی این الگو، حق و عینی است و واقعاً آسمانی و عین کلام آن خدایی است که آفریدگار ماست

این مدرس حوزه و دانشگاه با بیان این که برای اسلامی شدن يك الگو، اصلی‌ترین شاخصه مبتنی بودن آن بر مبانی کلامی اسلامی است، اظهار کرد: مباحث فقهی، حقوقی، اقتصادی و ... همه مبتنی بر مبانی کلامی است و آنچه باید صورت گیرد، پژوهش در این ابتناء و نحوه اخذ مبانی کلامی در مؤلفه‌های فقهی، حقوقی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، تربیتی و ... است؛ تا از این طریق بتوان همزمان هم تعریفی جدید از پیشرفت و هم الگویی اسلامی از آن ارائه کرد.

شعبانی یکی از ثمرات پژوهش در مبانی کلامی برای استخراج مؤلفه‌های اصلی الگوی پیشرفت را اثبات قرآن دانست و بیان کرد: در حالی که همه می‌خواهند الگو ارائه دهند و همه می‌خواهند سرمشق دهند، ما نیز می‌خواهیم اثبات کنیم که اسلام می‌تواند کامل‌ترین الگو باشد. ما در صورتی که چنین چیزی را اثبات کنیم و در صورتی که به الگوی مناسب و برتری دست یابیم، اثبات کرده‌ایم که قرآن، به عنوان منبع استخراج مبانی این الگو، حق و عینی است و واقعاً آسمانی و عین کلام آن خدایی است که آفریدگار ماست.

وی افزود: در واقع ما کتابی آسمانی داریم که با مباحث کلامی اثبات می‌کنیم این کتاب آسمانی است و از طرف آن خدایی است که خودش انسان را آفریده است. زمانی این اثبات با مباحثی دیگر صورت می‌گرفته است، اما امروز می‌توانیم با نشان دادن سرمشق قرآنی در الگوی پیشرفت، از طریق علم کلام، قرآن را اثبات کنیم.

این مدرس حوزه و دانشگاه ارائه سرمشق قرآنی در الگوی پیشرفت را نیازمند وساطت علم کلام دانست و اظهار کرد: در واقع در گستره مباحث کلامی، جهان‌بینی و انسان‌شناسی و معرفت‌شناسی اسلامی طرح می‌شود و مشخص است که آن چه ما برای تدوین الگوی اسلامی پیشرفت نیاز داریم، اصول جهان‌شناختی و انسان‌شناختی و معرفت‌شناختی اسلامی است که در قرآن بیان شده و در علم کلام به روشی عقلی به شکل مدون و مدلل درمی‌آید.

شعبانی در پاسخ به این پرسش که روش‌شناسی چنین پژوهشی، آیا روش عقل‌گرایی سنتی متکلمان و فیلسوفان اسلامی خواهد بود، بیان کرد: این پژوهش در ادامه همان سنت و البته در قالب و روش‌شناسی‌ای که به ویژه توسط علامه طباطبایی در ««اصول فلسفه و روش رئالیسم» و کاملاً ناظر به مسائل روز، آغاز شده و توسط شهید مطهری ادامه یافته است، صورت می‌پذیرد. در واقع این روشی متفاوت از سنت عقلی اسلامی نیست، بلکه بروز و ظهوری جدید از آن است که در مواجهه با شرایط و موقعیت جدید و مسائل و مباحثی نو، پدید آمده است.